

Pécs-Baranya évszázadai 6.

Országos helyismereti konferencia

Pécs, 2021. november 25-26.

Absztraktfüzet

CSORBA
GYŐZŐ
KÖNYVTÁR

PÉCS
TÖRTÉNETE
ALAPÍTVÁNY

2021. november 25. (csütörtök)

8.30 Köszöntő

MISZLER TAMÁS, a Csorba Győző Könyvtár igazgatója

PILKHOFFER MÓNIKA, a Pécs Története Alapítvány kuratóriumi titkára

1. Közgyűjtemények helyismereti tevékenysége

Moderátor: Pap Dávid Zoltán

9.00 SCHMELCZER-POHÁNKA ÉVA

A megújult Pécsi Egyházmegyei Könyvtár múltja és jelene

9.20 SÁNDOR TIBOR

Gyűjtemény falak nélkül

9.40 GALLA-CSIKI ÉVA, KÁROLYI KÁLMÁN

Üdvözet Szekszárdról!

Bemutatkozik a Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtár Helyismereti Gyűjteménye

10.00 LANG TÜNDE

A pécsi múzeumpedagógia

10.40 Kávészünet

2. Pillanatképek a kora újkori és újkori Baranyából

Moderátor: Pilkhoffer Mónika

11.00 FARAGÓ DÁVID

A Meczsei család története a 15–16. században

11.20 GÓZSY ZOLTÁN

Klímó György püspök egyetemalapítási terve

11.40 GOMBOR LÁSZLÓ

A pécsi és siklósi újkori vesztőhelyek helyszínének meghatározása térinformatikai eszközökkel

12.00 ERDŐS LÁSZLÓ

A Dél-Dunántúl rejtélyes növénye: a csőrös boglárka

12.40 Ebédészünet

3. Településhálózat és társadalmi struktúra

Moderátor: Wéber Adrienn

13.40 SZÉLPÁL LÍVIA KLÁRA

*Pécs, Szeged és Debrecen helye a 19. századi városhálózatban.
Az Erdei-Mendöl vita módszertani újragondolása*

14.00 HÁLÓ KRISZTIÁN, VÖRÖS ATTILA

Az ormánsági vasútvonalak története

14.20 RAGADICS TAMÁS, BOROS JULIANNA, BUCHER ESZTER

Téseny. Változások egy ormánsági kistelepülésen

15.00

Haraszi Pál vajszlói festőművész kiállítása

Köszöntőt mond

MISZLER TAMÁS, a Csorba Győző Könyvtár igazgatója
HORVÁTH ISTVÁN, Vajszló Nagyközség polgármestere

A kiállítást megnyitja

NAGY ANDRÁS esztéta, a Janus Pannonius Múzeum Képző- és Iparművészeti Osztály vezetője

4. Intézménytörténetek

Moderátor: Erdős Zoltán

15.30 BORSY JUDIT

A Miasszonyunk rend intézményeinek hatása Pécs város szellemi életére (1851-1950)

15.50 KISS MÁRTON

A pécsi kataszteri felmérés működése és feladatai 1884-és 1918 között

16.10 PILKHOFFER MÓNIKA

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet pécsi osztályának működése a két világháború között

16.30 VÖRÖS ATTILA

PARK 100 – A pécsi Park mozi története 1921-2021

16.50 VÁMOS ESZTER

A hangosfilm fogadtatása Pécssett

17.30 Zárszó

2021. november 26. (péntek)

5. Egyházak, egyházi szervezetek Baranyában

Moderátor: Pap Dávid Zoltán

8.30 BACSÓ BENJÁMIN

Kisegyházak a két világháború között Pécsen és környékén

8.50 CSIBI NORBERT

A püspök, az apostoli kormányzó és a pécsi püspökség elszakított plébániái 1921 és 1923 között

9.10 DEZSŐ KRISZTINA

August Hlond bíboros 1938-as pécsi látogatása

9.30 SOMODI IMRE

A pécsi jezsuiták története a „felszabadulástól” a feloszlításig, 1945–1950

10.10 Kávészünet

6. Pécs-Baranya a két világháború korában

Moderátor: Erdős Zoltán

10.20 VÁRDAI LEVENTE

Baranyavármegye első leventeversenye. Előzmények és megvalósítás

10.40 PAP DÁVID ZOLTÁN

"...a Duce erős keze..." – Az olasz fasizmus megítélése a Horthy-korszak pécsi sajtójában

11.00 NAGY IMRE GÁBOR

Az önkormányzatiság a két világháború közötti Pécsen

11.20 MOHR SZILÁRD

Légoltalom a Széchenyi Gimnáziumban a második világháború éveiben

11.40 MÁRKUS BEÁTA

Waffen-SS sorozások Baranya vármegyében

12.20 Ebédszünet

7. A szocializmus évtizedei (I.)

Moderátor: Bánkuti Gábor

13.20 SZOTÁK ATTILA

Falusi forradalom – Vajszló, 1956

13.40 BEDŐ ZSIGMOND ÁRON

Forradalom, ellenállás és a MÚK Pécssett, Petrus József és társai perének tükrében

15.00 SIPOS BALÁZS

Az első 15 éves lakásépítési program pécsi eredményei

15.20 BÉRCESI RICHÁRD

A Pécsi Bányavasutak története 1971 és 1989 között

16.00 Kávészünet

8. A szocializmus évtizedei (II.)

Moderátor: Erdős Zoltán

16.20 CSEH LÁSZLÓ ISTVÁN

Emlékezés egy sokoldalú emberre: Hotter József, a sportoló, operaénekes, könyvkötő mester

16.40 PUCZ PÉTER, SZALÁNCZI KRISZTIÁN

45 éves a pécsi Lauber Dezső Sportcsarnok

17.00 SZIJÁRTÓ ZSOLT

A művelődési házak és a kultúrpolitika a '70-es – '80-as években Pécssett.

A Doktor Sándor Kultúrotthonról a Doktor Sándor – Zsolnay Művelődési Házig. Egy esettanulmány

17.20 HAVASRÉTI JÓZSEF

A Doktor Sándor – Zsolnay Vilmos Művelődési Ház a nyolcvanas évek alternatív kulturális mozgásaiban

18.00 A konferencia zárása

Összefoglalók

BACSÓ BENJÁMIN tanársegéd (Baptista Teológiai Akadémia, Budapest)

Kisegyházak a két világháború között Pécsen és környékén

Kutatásom tárgya a Pécsen és környékén található új vallási mozgalmak kapcsolata az őket körülvevő társadalommal, különös tekintettel a kisegyházak helyzetére. A témakör Magyarországon kutatottnak mondható, több hazai kutatás foglalkozik vele, amelyek azonban kvantitatív jellegükből kifolyólag meglehetősen általános eredményekkel szolgálnak, a kisebb vallásos közösségeket egy csoportba (például „egyéb”) sorolva. Céлом, hogy bemutassam a kisegyházak szerteágazó tevékenységét, feltárjam e különleges közösségeknek a pécsi társadalomban elfoglalt helyét.

Írásom első felében bemutatom kutatásom elméleti alapjait: a vallás vizsgálatának megközelítését, és az új vallási mozgalmak jellemzőit, típusait. A második részben ismertetem a két világháború között betöltött szerepüket, egy-egy kiemelt pillanattal vagy momentummal szemlélítve helyzetüket.

BEDŐ ZSIGMOND ÁRON egyetemi hallgató (PTE BTK történelem szak, Pécs)

Forradalom, ellenállás és a MÚK Pécsen, Petrus József és társai perének tükrében

Az 1956-os forradalom leverését követően berendezkedő kommunista rezsim, tartva a forradalomban megmutatkozó egységes társadalmi ellenállástól, retorzióba kezdett. Ennek megalapozásához a politikai rendőrség 1957 elejétől valós és fiktív elemek vegyítésével kreált kiterjedt rendszerellenes megmozdulásokat, majd ezeket „leleplezve” foganatosított letartóztatásokat és pereket.

A Mecseki Láthatatlanok pécsi ellenálló csoportjának Horváth Géza és Kubicza János vezetésével sikerült elmenekülnie Magyarországról. Hogy esetleges visszatérésüket megakadályozzák, a helyi politikai és rendfenntartó szervek vezetőinek példát kellett statuálniuk a kialakult hatalmi struktúra fenntartása érdekében. A cél megvalósításának egyik eszközét az itthon maradt ellenállók kikapcsolásában látták, ehhez az igazságszolgáltatás intézményeinek segítségét vették igénybe. 1957 tavaszán Petrus József és társai ellen indult bírósági eljárás. Az ítélet alapját mégsem a „Láthatatlanok” tevékenysége, hanem a Márciusban Újra Kezdjük (MÚK) „mozgalma” képezte. E szerint március 15-e környékén a vádlottak egy felkelés keretében az irányításuk alá tervezték vonni Pécs városát. A per végén többüket börtönnel sújtották, Petrus Józsefet pedig kivégezték. A döntés csak az ügyészégi-bírósági kooperáció folytán válhatott legitimé. Ezen tényező az eljárás átfogó vizsgálatát teszi szükségessé. A referátum célja, hogy összefoglalja a per koncepciók elemeit, rámutatva a népbíráskodás helyi sajátosságaira, valamint a per és a rendőrség kapcsolatára.

BÉRCESI RICHÁRD történész, történelem – hon-, és népismeret szakos tanár, PhD-hallgató (PTE BTK "Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola), vezetőségi póttag (Pécsi Városszépítő és Városvédő Egyesület)

A Pécsi Bányavasutak története 1971 és 1989 között

Az egykor az Első Dunagőzhajózási Társaság (DGT) által, a történelmi Magyarország első iparvasúthálózataként létrehozott Pécsi Bányavasutakat górcső alá helyező előadássorozatomban következő rész-

ének a fókuszpontjában a vonalak „utolsó hírmondójának”, a Pécsbányatelep és Pécsújhegy között húzódó Széchenyi-akna iparvágánynak az 1971 és 1989 közötti története áll, amelyben a következő kérdésekre próbálok meg választ adni:

A bemutatásra kerülő időszakban a pécsbányatelepi Gróf Széchenyi István-aknán kívül még melyik szénbánya feketeköszénét szállították a vasúton a Pécsújhegyi Szénosztályozóba? Hogyan került az új üzemből kitermelt nyersanyag a vonatba?

Hogyan és miért változott 1982. júliusától a vasúti közlekedés a vonalon? Milyen politikai, gazdasági és műszaki okok vezettek Széchenyi-akna iparvágány első, 1986-os megszüntetéséhez, majd a két évvel későbbi, 1988-as reaktiválásához? A többi vasút után miért nem került sor a vonal felszámolására az 1970-es években? Milyen fajta új, alternatív szénszállítási módszerrel kísérletezett a Mecseki Szénbányák a vasút kiváltására? Milyen társadalmi reakciót váltott ki a bevezetése? Összességében eredményesnek volt tekinthető a kísérlet, vagy sem?

Milyen jellegű karbantartási munkálatok zajlottak az 1970-es években Széchenyi-akna iparvágányon? Mekkora figyelmet fordított erre a tulajdonos Mecseki Szénbányák? Érintette az 1980-as évek nagyarányú restaurálási-fejlesztési projektje, a Liász-program a vasutat? Ha igen, akkor milyen formában?

Milyen indokkal cserélték le, és ezt követően mi lett a sorsa az 1914 óta a vonalon közlekedő, magyar gyártmányú Ganz-villanymozdonyok és a cseh Talbot-vagonok alkotta szerelvénynek? Véglegesnek szánt döntés volt a vonatnak a forgalomból történő kivonása? Milyen politikai-gazdasági tényezők és változások befolyásolták ezt? A döntésnek voltak látható jelei a vasútvonalon? Hogyan reagált a lecserélésre a vágány mentén, és a Pécsbányatelepen élő lakosság? 1988 után visszatért még a legendás Ganz-villanymozdony Széchenyi-akna iparvágányra?

Milyen mozdonyból és vagonokból állt, és milyen jellegzetességei voltak az eredetileg „Ideiglenes megoldásként”, pótlólag forgalomba állított szerelvénynek? Miben tért el az elődjétől?

BORSY JUDIT főlevéltáros (MNL Baranya Megyei Levéltára, Pécs)

A Miasszonyunk rend intézményeinek hatása Pécs város szellemi életére (1851-1950)

A Miasszonyunk Női Kanonokrend tagjai 1851-ben jöttek Pozsonyból Scitovszky János püspök hívására. A rendház építését a püspök 1847. május 11-én kezdte el, és 1851. július 6-án szentelte fel. A zárdatemplom 1853-ra készült el. A rend 100 évnyi működése alatt a szerzetesnők száma az alig 30 főről közel 90 főre nőtt. 1851-ben kezdték meg az oktatást az elemi iskolában, majd fokozatosan épült ki a felső leányiskola, polgári leányiskola, tanítónőképző intézet és végül a leánygimnázium.

Pécs város és Baranya megye leánynevelésében, oktatásában a szerzetesrend intézményei meghatározó szerepet töltek be. Az iskolák alapítása a kor igényeihez igazodott, a szerzetesnővérek képzését, továbbképzését elsődleges feladatnak tekintették. A diákok nemcsak Pécsről, Baranyából, hanem távolabbi megyékből is érkeztek.

A rend anyagi forrásai jórészt alapítványokból származott, de a gyümölcsösükben, szőlőjükben folyó gazdálkodás nagyban hozzájárult a fenntartásukhoz. A Miasszonyunk rend további rendházakat alapított Magyarországon, például Törökbálinton Franciaországból érkező szerzetesnővérek francia nyelvű iskolát indítottak, a francia nővérek megsegítése, támogatása a pécsi rendháznak folyamatos feladatot jelentett.

Az előadás főként a rend és a rend iskoláinak Pécs város életében betöltött szerepét vizsgálja.

CSEH LÁSZLÓ ISTVÁN szakügyintéző (Baranya Megyei Kormányhivatal, Pécsi Járási Hivatal)

Emlékezés egy sokoldalú emberre: Hotter József, a sportoló, operaénekes, könyvkötő mester

Hotter Jenő és Kohn Terézia házasságából három fiú született. 1920-ban Jenő, 1923-ban Nándor György, 1932-ben József. Az idősebbek Kaposváron, a legkisebb Pécsen. Id. Hotter Jenő 1924-ben Kaposvárról Pécsre költözött családjával.

Id. Hotter Jenőről, aki 1928-ban nyitott önálló könyvkötészetet Pécsen, Józsefnek az volt a véleménye, hogy egy „seniális üzletember”, „aki a semmiből is tudott pénzt csinálni.” „A háborús események és az azt követő időszakok miatt háromszor is tönkrement, de mindig tudott újjátani és talpra állni.” József följegyzte: „kisgyermekkorom óta mindig az ő műhelyében töltöttem időmet és tulajdonképpen belenőttem e szép és nemes szakmába.” József az iskolai tanulmányai mellett is folyamatosan dolgozott apja műhelyében. Gimnáziumi tanulmányai után szakvizsgát tett könyvkötészetből. Három hónapot a Pécsi Szikra Nyomda Vállalat alkalmazta. Amikor az apa 1953-ban kórházba került, fia éjjelente is dolgozott, hogy a kórházi költségeket ki tudja fizetni.

József 1948-56 között a Pécsi Egyetemi Atlétikai Klub és a Pécsi Bőrgyár torna szakosztályában sportolt. 1950-ben II. osztályban 1. helyezett lett. 1953-56 között a Dózsa Tiszti iskola tornaszakosztályának versenyző edzője.

1956-ban szerzett végbizonysítványt a Pécsi Zeneművészeti Szakiskolában. A Pécsi Nemzeti Színház 1957 őszén szerződtette őt. A Paulusz Elemér vezetése alatt 1959-ben megalakult pécsi operatársulat alapító magánénekes 32 szerepet énekelt.

1957-ben kötött házasságot Csida Gizella Mártával, aki szolfézs énekszaknár és karvezető volt. Egy lányuk született 1958. április 4-én: Gizella Mária.

Énekesi pályája 1967-ben megtört, amikor a Pécsi Nemzeti Színház énekkari tagként kívánta tovább-foglalkoztatni. A konfliktust nem sikerült rendezni, József végleg megvált a Pécsi Nemzeti Színháztól. 1967 után az éneklés egyre kisebb szerepet kapott József életében, annak ellenére, hogy a Magyar Állami Operaházban, az Országos Filharmónia rendezvényein, a debreceni Csokonai Színházban, majd a Budapesti Állami Déryné Színházban s a Pécsi Székesegyházban is többször énekelt, s hivatásos előadóművészként járta az országot.

A könyvkötő műhely vezetésének szentelte életét. Ebből tartotta el édesanyját, támogatta bátyját, biztosított kellő színvonalú életet családjának. 1979-ben a *Dunántúli Napló*ban az egyetlen adófizető pécsi könyvkötőként mutatták be. József utólag arra volt büszke, hogy a Balaton közelében vásárolni tudott egy telket, ahol felépített egy gyönyörű házat, s arra, hogy képes volt életben tartani, modernizálni az államosítási törvény miatt visszafejlesztett műhelyét.

A Könyvkötők Országos Ipartestületének alapító elnöke, az Országos Kisipari Kézműves Tanács alapító tagja. 1993. április 17-én IPOSZ díjban részesült. A Magyar Kézművességért Alapítvány szerint: „Olyan vezető volt, aki tehetséges, értelmes, törekvő, fiatalabb iparosokat, kézműveseket gyűjtött vezető-társnak maga köré, és hagyta önállóan dolgozni, kibontakozni őket. Nem kívánt állandóan szerepelni, előtérben lenni, tudta, hogy Pécsről nem lehet egy országos szerveződés napi, gyakorlati irányítását végezni; de ameddig betegsége engedte, minden fórumon megjelent, és képviselte az adott közösség országos szintű szakmai, képzési, együttműködési és más területeken megfogalmazott érdekeit, ahol és amikor erre szükség volt.”

E sokoldalú ember élete, rajta keresztül egy kor ma is megismerhető a róla készült fotóknak, újságcikkeknek, leveleknek köszönhetően.

CSIBI NORBERT történész, egyetemi adjunktus (PTE BTK TTI Újkortörténeti Tanszék, Pécs)

A püspök, az apostoli kormányzó és a pécsi püspökség elszakított plébániái 1921 és 1923 között

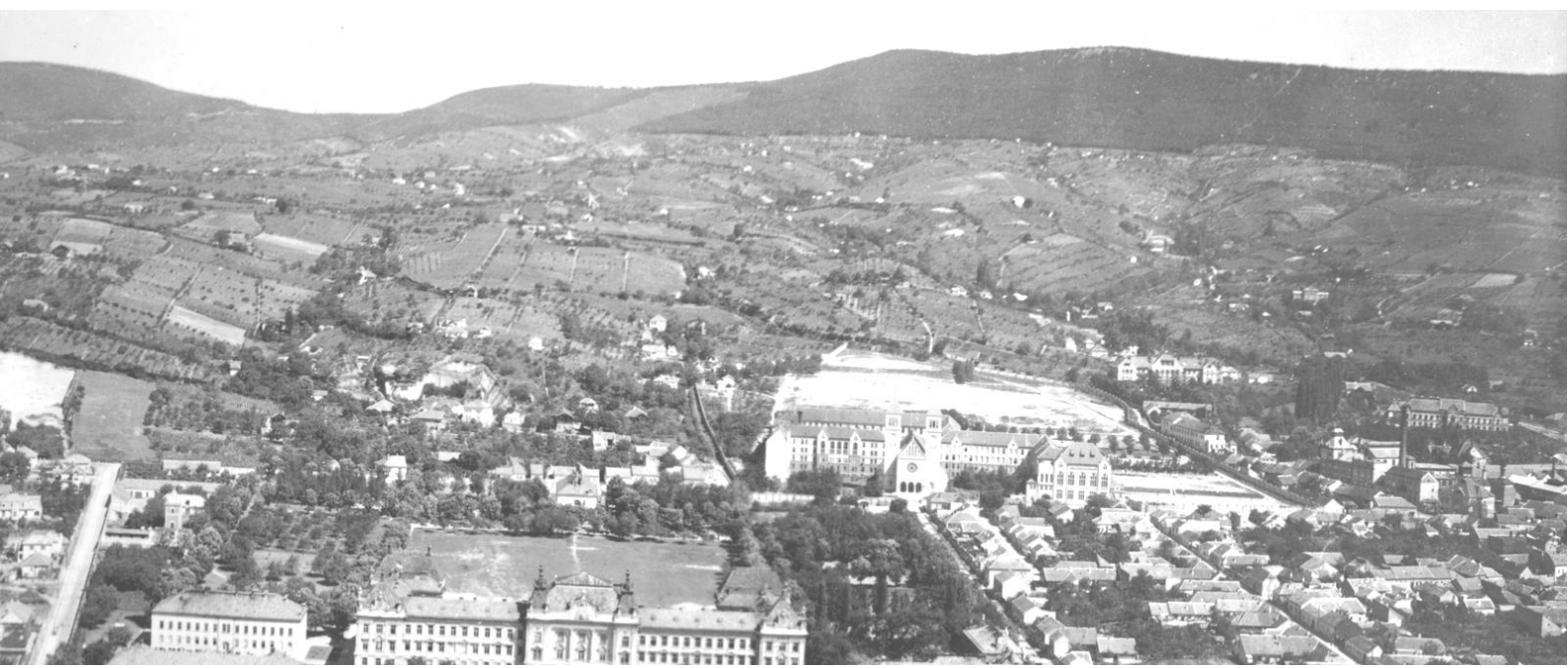
Az első világháborút követő időszakban a pécsi püspökség speciális helyzetbe került. Már 1918 végétől jelentős részét szerb csapatok szállták meg, kettészakítva ezáltal az egyházmegyét, melynek működtetése innentől kezdve komoly nehézségekbe ütközött. Az északi területek igazgatására Zichy Gyula püspök provikáriust nevezett ki. A trianoni békeszerződésben megszabott államhatárok kialakítása is csak a megszállók 1921 augusztusában bekövetkező távozása után kezdődhetett meg, ami viszont a pécsi püspökség déli részein négy esperesi kerület elvesztésével járt. Utóbbiak egyházi sorsa azonban még hosszabb ideig bizonytalan maradt, mivel Trianon egyházkormányzati konzekvenciái nem voltak azonnal érvényesíthetők, illetve többféle lehetséges megoldás is felmerült ezzel kapcsolatban. Az elcsatolt plébániákat kapcsolataik továbbra is Pécshez kötötték, és csak 1923 végére történt meg az ideiglenesnek szánt rendezés. Az elhúzóds oka – a Szentszék óvatossága és kivárása mellett – a többféle helyi érdekeltség és elképzelés ütközése volt.

Előadásomban ezt az 1921 és 1923 közötti átmeneti időszakot vizsgálom, melynek végére az elszakított plébániák és az itt található mintegy 70 ezer katolikus kapcsán megszűnt a pécsi püspök joghatósága, és Antun Akšamović diakovári püspök mint apostoli kormányzó fennhatósága alá rendezve kialakításra került az Észak-szerémi és Dél-baranyai Apostoli Kormányzóság. A vizsgálat során elsősorban a pécsi püspök, illetve az érintett terület plébániáival való kommunikáció fenntartása érdekében már 1920 elején megbízott provikárius, Erdélyi Károly donji-miholjaci plébános nézőpontjára koncentrálok, de igyekszem érzékeltetni azt is, hogy a helyben maradó papság miként élte meg a változásokat.

DEZSŐ KRISZTINA muzeológus, könyvtáros (PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont Történeti Gyűjtemények Osztálya, Pécs)

August Hlond bíboros 1938-as pécsi látogatása

Az 1938-ban Budapesten tartott Eucharisztikus Világkongresszusra érkezett Magyarországra August Hlond Lengyelország prímása. Hlond bíboros már korábban is jó kapcsolatokat ápolott a magyar katolikus egyházzal, és többször járt nálunk Magyarországon. Nevéhez fűződik a kőbányai lengyel templom megépítése is, melyet 1930-ban Hlond bíboros szentelt fel. 1938-ban a világkongresszus után Szombathelyre, majd Pécsre látogatott, ahol a pálos templom új főoltárát is felszentelte. Előadásomban Hlond bíboros pécsi látogatását elevenítem fel.

ERDŐS LÁSZLÓ ökológus (ELKH Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót)
A Dél-Dunántúl rejtélyes növénye: a csőrös boglárka

A csőrös boglárka balkáni elterjedésű növényfaj. Magyarországi előkerülése óta vita tárgyát képezi, hogy flóránk őshonos fajáról vagy betelepített' illetve behurcolt fajról van-e szó. Előfordulását Magyarországon három kistájról (Villányi-hegység, Dél-Baranyai-dombság, Nyárád-Harkányi-sík) jelezték, melyek közül napjainkban kettőben ismert a faj előfordulása. A faj különlegessége, hogy egyaránt megtalálható szinte teljesen természetes élőhelyeken zavart, féltermészetes termőhelyeken, valamint mesterséges helyeken. A legérdekesebb előfordulások kétségtelenül emberi létesítményekhez kötődnek; a csőrös boglárka megtalálható a siklósi vár tövében, a siklósi református és közös temetőben, a máriagyúdi kegytemplom mellett, a göntéri XVI. századi síremlék körül, a kisharsányi temetőben, a villányi Kálvária-dombon, valamint a villányi szőlőhegyen egy út menti fészületnél.

A Villányi-hegység elhelyezkedésének és mikroklímájának köszönhetően számos délies elterjedésű növénynek nyújt élőhelyet, melyek őshonossága nem vitatható (pl. magyar kikerics, dalmát csenkesz, magas borsó, baranyai peremizs). A déli kitettségű, száraz és napos hegyoldalak erdő- és gyeptársulásaiban ezért könnyen elképzelhető a csőrös boglárka őshonossága. Ezzel szemben a fent említett mesterséges élőhelyeken az eredeti növényzet már nyomokban sincs jelen; itt a csőrös boglárka ültetett eredete szinte biztosra vehető. Abból a tényből kiindulva, hogy az esetleges őshonos és a nagy valószínűséggel ültetett populációk térben nagyon egybeesnek (a Villányi-hegységen és a közvetlen közelben levő síksági élőhelyeken kívül sehol sincs sem őshonosnak tekinthető, sem ültetettnek tűnő állomány), feltételezhető, hogy az előfordulások nem függetlenek egymástól. Vagyis vélhetően azért ültették itt dísnövényként a fajt, mert itt volt elérhető a természetben. Analógiaként megemlíthető a szúrós csodabogyó, amelyet a Dél-Dunántúlon elvéve dísnövényként ültetnek, az ország más részein viszont ültetése nem jellemző.

FARAGÓ DÁVID PhD-hallgató (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest), segédlevéltáros (MNL Országos Levéltára, Budapest)

A Mecsesei család története a 15–16. században

Gárdonyi Géza *Egri csillagok* c. könyvének köszönhetően az Eger 1552.évi ostroma során hősiessé küzdő Mecsesei István neve mindenki számára jól ismert, azonban családja történetét a mai napig sűrű homály fedi. A Baranya megyéből származó Mecseiek történetét legutóbb a 19/20. század fordulóján napvilágot látott genealógiai szakirodalmat összefoglalva Csiffáry Gergely ismertette röviden az egri alvárnagy életét bemutató 2004-ben megjelent tanulmányában.

A késő középkori és kora újkor források módszeres feltárása alapján megállapítható, hogy a család 15–16. századi nemzedékrendje, illetve társadalmi státuszának a megítélése revízióra szorul. Bizonyos, hogy a korábbi kutatások során a család két generációját összemosták, ami számtalan félreértéshez vezetett a Mecseiek történetével foglalkozó szakirodalomban. A család társadalmi felemelkedése a 15. század közepén az Újlaki, Bátori és Szapolyai család támogatásának köszönhetően kezdődött el. A Mecseiek először Baranya megye névtelen kisbirtokos családjainak a tömegéből a 15. század második felére a dél-dunántúli régió jómódú középbirtokos famíliái, majd a 16. század elején a királyság várbirtokos előkelőinek a sorába emelkedtek. A mohácsi csatát követően a család fokozatosan feladva a hódoltsági peremvidék részévé váló baranyai birtokait egy nyitrai és egy erdélyi ágra szakadt, miközben a családtagok közül többen királyi titkári, préposti, kanonoki, illetve ítélőmesteri tisztséget viseltek.

Az előadásom célja, hogy az újonnan feltárt források alapján tisztázzam a Mecsesei család 15–16. századi leszármazási rendjét, illetve az egyes családtagok életútjának rövid ismertetésén keresztül

bemutassam a család társadalmi felemelkedését biztosító kapcsolati hálóját és birtokszerzési stratégiáját. A Mecseiek példáján keresztül továbbá a török hódítás elől menekülő dél-dunántúli nemes-ség térbeli mobilizációjáról, illetve integrációs stratégiáiról meglévő ismereteinket is bővíteni szeretném.

GALLA-CSIKI ÉVA könyvtáros (Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtár Helyismereti Részleg, Szekszárd)
KÁROLYI KÁLMÁN könyvtáros (Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtár Helyismereti Részleg, Szekszárd)
*Üdvözet Szekszádról! Bemutatkozik a Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtár
Helyismereti Gyűjteménye*

Könyvtárunk helyismereti gyűjteménye 1952 óta gyűjti a megye mindent írott, illetve egyéb médiumban megjelenő alkotását. Az évek során számos költözést élt meg a részleg: 1987-től 1996-ig a Mattioni-ház adott otthont a gyűjteménynek, amely ezt követően a főépületbe került át, előbb az egykori könyvkötészeti műhelybe, később pedig közös helyiségen osztozva más részlegekkel. Az eljövendő időszak feladatai közé tartozik az állományt felkészítése az újonnan épülő Tudásközpontba történő költöztetésre, erre várhatóan 2023-ban kerül majd sor.

Az évtizedek során korpulens kollektívát halmoztunk fel, amely gyűjtemény felöleli a XIX. század végi folyóiratokat és könyveket, a kurrens megyei dokumentumokat, helytörténeti kiadványokat is beleértve, nem beszélve a megye múltját őrző több ezer darabos archív képgyűjteményünkről. Saját helyismereti kiadványaink is ismertek, Dr. Töttös Gábor és az egykori részlegvezető Sipter Géza né könyvei a mai napig keresettek, emellett pedig részlegünk a 4500 kötetes Csányi-hagyaték gondozója.

A modern idők változásaira reagálva nálunk is új feladatok léptek előtérbe, előadásunk témája a részleg történetének bemutatása, a jelenleg futó projektek ismertetése, valamint az olvasók bevonására irányuló programjaink kínálata.

GOMBOR LÁSZLÓ geológusmérnök (Pécs)

A pécsi és siklói újkori vesztőhelyek helyszínének meghatározása térinformatikai eszközökkel

Magyarország területén napjainkra kora újkori vesztőhely nem maradt fenn, de archív térképek feltűntetnek erre vonatkozó jeleket, történeti tanulmányok foglalkoznak az igazságszolgáltatás ezen sajátos helyszíneinek kérdéskörével. A helynevek mellett a fennmaradt térképi ábrázolások alapján lehetséges a vesztőhelyek helyének térinformatikai eszközökkel történő, meglehetősen pontos meghatározása, amely alapot ad a felépítmények, a rendellenes temetkezések maradványainak régészeti kutatására, végső soron a helytörténeti ismeretek gazdagítására is. A pécsi és siklói és bellyei (Bilje, Horvátország) példák jelzik, hogy akár egy önkéntes „kutató” is a siker reményével végezheti el a korábbi ábrázolások alapján történő helyszínonosítást, pontosítást.

A munka eredményeként a pécsi és siklói vesztőhelyeket az Első Katonai Felmérés térképszelvényein feltüntetett jelek helyétől eltérő hely adódott, a bellyei vesztőhelyet pedig más térképi ábrázolások alapján, térinformatikai eszközökkel, QGIS programmal sikerült azonosítani. A pécsi területre a mapire.hu-n – az Arcanum adatbázisban – közzölt, már georeferált térkép, míg a siklói vesztőhely esetében az eredeti térképszelvény szerző által georeferált képe volt az alap. Mindkét esetben a mapire.hu ábrázolásához képest a becsült hibánál több mint kétszer nagyobb távolságra került a vég-

eredmény jele, így az adott megoldások közti eltérés szignifikánsnak tekinthető. A bellyei vesztőhelyet az Első Katonai Felmérés nem ábrázolja, a helyszín azonosítása elsődleges eredmény.

A pécsi vesztőhely a Zsolnay Kulturális Negyed közelében, a Zsolnay Mauzóleum mellett, részben beépített területen, alakított felszínen helyezkedik el. Az elvégzett azonosítás leginkább a közösségi emlékezet, a városi turisztika számára lehet fontos, Madas József nyomdokain egy különleges helyszínnel gazdagítva Pécs érdekességeit. A bolygatás ellenére a későbbiekben még van remény arra, hogy – akár közmű árokban – előkerülhetnek az építmény alapjai, tárgyi emlékek, de rendellenes temetkezés nyomai is.

A siklói vesztőhely területe szántóföldi, a bellyei erdőgazdasági művelés alatt áll. A pécsi helyszín pontosítása mellett valószínű, hogy a történelmi Baranya megye két olyan vesztőhelye került a figyelem előterébe, amelyek külterületen, viszonylag bolygatatlan helyzetben vannak, és régészeti módszerekkel kutathatók.

GŐZSY Zoltán történész, egyetemi docens (PTE BTK TTI Újkortörténeti Tanszék, Pécs), főlevéltáros, igazgató (MNL Baranya Megyei Levéltára, Pécs)

Klimo György püspök egyetemalapítási terve

A 18. századi pécsi felsőfokú oktatás kevéssé került be a lokális egyetemtörténeti kutatás fókuszába, a középkori, koraújkorai és a modernkori események közötti korszakot csupán vázlatosan ismerhetjük. Első pillanatra akár furcsállhatnánk is ezt, hiszen jelentős teljesítménnyel bíró, komoly tekintélynek örvendő papnevelde működött ekkor Baranya vármegye székhelyén, továbbá viszonylag ismert tény, hogy Klimó György püspök az 1760-as évek végén tervbe vette egy felsőoktatási intézmény felállítását Pécsen. Hogy mindezek ellenére háttérbe szorult Klimó törekvése, annak több oka is van, többek között a források viszonylag csekély száma. A Klimó püspökhöz kapcsolható tervről, mindössze pár püspöki levél, káptalani jegyzőkönyv, helytartótanácsi leirat révén tájékozódhatunk, és valójában az egész ügy az 1769-es évre koncentrálódik. A források csekély száma mögött azt a történeti valóságot kell látnunk, hogy a konkrét egyetemalapítási törekvés valójában egy spontán ötleten alapuló és gyorsan lecsengő eseménysor volt. Nézzhetjük azonban ezt másként is: bár egy rövid történetről van szó, ugyanakkor több előzménynek, számos folyamatnak az eredménye, ami fontos adalékokkal szolgálhat a hazai felsőoktatás történetéhez. Az előadásban felvázolom az 1769-es tervezethez vezető utat, továbbá bemutatom azokat az elvárásokat, amelyek Klimó Györgyöt motiválták, befolyásolták.

HÁLÓ KRISZTIÁN PhD-hallgató (PTE KTK Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola, Pécs)
VÖRÖS ATTILA független helyismereti kutató (Pécs)

Az ormánsági vasútvonalak története

A magyarországi vasúthálózat fővonalai nagyjából a 19 század végére kiépültek, térségünkben is. Ezzel párhuzamosan az 1880-as évek elejétől a mellékvonalak (HÉV) fokozottabb tempóban kezdtek kiépülni. Vizsgált térségünkben a Szentlőrinc – Szlatina, illetve a Drávavölgyi Hév (Barcs – Kiskőszeg) szakaszai adják a további elemzés tárgyát.

Az érintett szakaszok a MÁV-HÉV szabványtervek szerint épültek 1895 és 1912 között. Az első világháború után azonban e vonalak gazdasági jelentőségüket elvesztették, szinte kizárólag a helyi termékeket és a helyi lakosokat szállították. A komplexebb felújítások, modernizálások is elmaradtak, melynek köszönhetően az elkövetkező évtizedek során a pályák állapota jelentősen leromlott.

Az 1968-as közlekedéspolitikai koncepció még életben tartotta az ormánsági szakaszokat, de a rendszerváltást követően 2009-ig (a Sellye – Szentlőrinc közötti vonalat kivéve) minden más bezárásra került.

Előadásunkban nem csak az építkezések előzményeit és körülményeit mutatjuk be, hanem az azt következő évtizedek változásairól is igyekszünk képet adni, egészen napjainkig, nem feledkezve meg a jövő lehetőségeiről sem. Igyekszünk a vasútvonalakon túl is tekinteni, hiszen egy térség közlekedési kapcsolatai és lehetőségei kulcsfontosságú összetevője minden gazdaságfejlesztési tevékenységnek. Maga a vasút is több, mint közlekedési eszköz, hatása túlmutat a sínpálya közvetlen környezetén. A Dél-Dunántúl, de különösen az Ormánság jelenlegi helyzetében pedig ez a kérdés-kör különösen fontos.

HAVASRÉTI JÓZSEF habilitált egyetemi docens (PTE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, Pécs)

A Doktor Sándor – Zsolnay Vilmos Művelődési Ház a nyolcvanas évek alternatív kulturális mozgásaiban

Pécs a nyolcvanas években egyszerre számított iparvárosnak és bányászvárosnak, ezért a szocialista művelődés (és a „munkásművelődés”) ideálképeinek megfelelően igen fejlett művelődési ház hálózattal rendelkezett. Ezek a művelődési házak egyszerre működtek koncertteremként, bálteremként, szakkörök, ismeretterjesztő előadások, tanfolyamok helyszíneként, nyugdíjasklubként, adott esetben könyvtárként is.

Az 1981-es fúziótól (mikor is a Déryné utcai és a Felsővármház utcai két intézmény egybeolvadt) az 1996-os bezárásig a pécsi alternatív kultúra szempontjából a DOZSO elsősorban koncerthelyszíneként működött; a fennmaradt koncertplakátok gazdagon dokumentálják a fellépők széles skáláját. Nem csak az „újhullámos” előadók (URH, Európa Kiadó, Neurotic, Bizottság, Vágtázó Halottkémek), hanem a jazz-élet (Pege Aladár, Trio Stendhal, Dimenzió) és a kortárszenei színtér (180-as Csoport, Amadinda) képviselői is gyakran megfordultak a DOZSO-ban. Mindezek mellett ismeretterjesztő előadások, filozófiai, művészeti, irodalmi viták, kisebb színházi produkciók, képzőművészeti kiállítások, filmvetítések is előfordultak a programban, nem ritkán a pártszervek, sőt, a titkosrendőrség figyelmét is magukra vonva.

Az előadás ezt az izgalmas kulturális színteret mutatja be és elemzi, a korabeli dokumentumok (plakátok, grafikák, feljegyzések, sajtóhírek, videó-felvételek, fotográfiák) felhasználására támaszkodva.

KISS MÁRTON PhD-hallgató (PTE TTK Földtudományok Doktori Iskola), segédlevéltáros (MNL Baranya Megyei Levéltára)

A pécsi kataszteri felmérés működése és feladatai 1884-és 1918 között

Előadásomban a pécsi felmérési felügyelőség hivatali épületeit és az ott dolgozók lakókörülményeit kívánom bemutatni a 19-20. század fordulóján. Az elhúzódó munkák után megtelepülő hivatal – hasonlóan számos más szakigazgatási szervezethez – nem rendelkezett önálló épülettel, hanem legtöbbször bérelniük kellett irodát maguknak. Egy esetben magánúton szerződtek egy megfelelő hely érdekében, a többiben pedig hivatalokhoz (Pécsi Egyházmegye, Pécs Város) fordultak ilyen ügyben.

A dolgozók számára szállást csak kis mértékben tudtak biztosítani, ezért többek bérleményekbe és magánszállásokra kellett, hogy vonuljanak. A hivatali munkavégzés miatt ugyanakkor elmondható,

hogy nem mindenki töltötte idejét Pécs városában: többen a megyében végezték munkájukat, Baranyától Somogyon át egészen Tolnáig. A pécsi hivatalban dolgozó munkatársak lakhatási viszonyait a korszak választási névjegyzékeiből lehet felderíteni, hogy hol éltek a földmérők a városban.

A hivatalban dolgozók létszáma ebben az időszakban folyamatosan változott, köszönhetően a hivatali ügyintézés alakulásának. Az országos felmérés után helyszínen maradó alkalmazottak feladata legtöbbször a vitás határkérdések rendezése és a birtokokban beállt változások regisztrálása maradt. A növekvő feladatok, valamint az új adóügyi szabályzások (például a 1909. évi V. törvénycikk) miatt számos új szakembert vettek fel, a mérnökök mellett irodai alkalmazottakat is. A hivatali ügymenet vizsgálatából kiderül, hogy a felmérési felügyelőség komoly munkát végzett Baranya és Tolna vármegyékben, utóbbiban például a teljes felmérés felülvizsgálatát bízták rájuk.

Az első világháborúban több hivatalnok is a fronton szolgált, így a hivatal működése jelentősen visszaszorult. Az ügymenet ebben az időszakban alacsony intenzitással zajlott, többször csak a fennálló állapotokat rögzítették. A háború után a hivatal továbbra is üzemelt, így a forradalmak alatt is végezte tevékenységét – erről az intézmény iktatókönyvei adnak információt.

LANG TÜNDE PhD-hallgató (PTE BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola Ókortörténet
Doktori Program, Pécs)

A pécsi múzeumpedagógia

Az előadás során a pécsi múzeumpedagógiai foglalkozásokat szeretném bemutatni. A foglalkozásokat a pécsi múzeumokban szerzett saját tapasztalataim, illetve a múzeumok honlapján található ismertetések alapján hasonlítom össze. Az előadás célja, hogy a hallgatóság képet kapjon arról, hogy milyen múzeumpedagógiai munka folyik Pécs városában.

A múzeumpedagógia az iskolán kívüli ismeretszerzést jelenti a gyerekek számára. A foglalkozás során elméleti és gyakorlati tudást szereznek, megismerkednek a kiállítás anyagával, és élményszerű ismeretekhez jutnak. A múzeumi foglalkozások során nagy szerepet kap az interaktivitás; vannak olyan kiállítások, ahol a látogatónak több érzékszervét is igénybe kell vennie.

John Dewey szerint a tanulási folyamat középpontjában a gyerekek gyakorlati tevékenysége és önálló ismeretszerzése áll; az ideális iskolaépület középpontjába egy múzeumot helyezett iskolai könyvtárral, művészeti termekkel és laboratóriummal. A múzeumpedagógia hasonlóan a tárgyakon és cselekvésen keresztül tanulást jelenti, leghangsúlyosabb eleme a gyakorlati tapasztalat, és az informális tanulás formáihoz sorolható.

A pécsi Janus Pannonius Múzeum képző- és iparművészeti, néprajzi, régészeti, természettörténeti és helytörténeti gyűjteménnyel rendelkezik, minden egység külön múzeumpedagógiaiszolgáltatásokkal rendelkezik. A múzeum mellett a Cella Septichora Látogatóközpont is kínál múzeumpedagógiai foglalkozásokat óvodás, általános iskolás és középiskolás korú gyerekeknek egyaránt. A foglalkozások során nagy szerepet játszanak a gyakorlati tevékenységek, így például a kézműves foglalkozások és a társasjátékozás. A pécsi múzeumok számos programot biztosítanak a családoknak, melyek olykor nagyobb ünnepekhez, múzeumi rendezvényekhez – például a Múzeumok Éjszakájához – kapcsolódnak.

MÁRKUS BEÁTA egyetemi tanársegéd (PTE BTK TTI Német Történelem és Kultúra Délkelet-Közép-Európában Alapítványi Tanszék, Pécs)

Waffen-SS sorozások Baranya vármegyében

A második világháború éveiben, 1940 és 1944 között a német Waffen-SS kötelékébe több hullámban is történtek sorozások Magyarország területén, ezek keretében több tízezer magyar állampolgár, nagyrészt a német kisebbség tagjai kerültek német alakulatokba. Függetlenül attól, hogy önként jelentkeztek, vagy 1944 végén kényszerrel sorozták őket az SS-be, 1945 után ezt a csoportot az új hatalom radikálisan megbélyegezte, és áruókként, háborús bűnösökként a legsúlyosabb szankciókkal kellett számolniuk. Éppen ezért az SS-tagság a német kisebbség történetének tabuvá vált fejezete lett, ezen más elhallgatott témákkal ellentétben („malenkij robot”, kitelepítés) azonban a rendszer-változás sem változtatott.

Előadásomban a toborzások és sorozások Baranya vármegyei eseményeit veszem nagyító alá az ezzel kapcsolatban fennmaradt lokális levéltári dokumentumok, visszaemlékezések és egyházi források tükrében. A célom az általános történeti háttér bemutatásán kívül a helyi vonatkozások bemutatása, így a személyes motivációk, a sorozások helyi lebonyolítása és az ebből fakadó konfliktusok vizsgálata a mikroszinten.

MOHR SZILÁRD PhD-hallgató (PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs)

Légoltalom a Széchenyi Gimnáziumban a második világháború éveiben

A két világháború közti időszakban egyértelművé vált, hogy egy esetleges új háború nem csak a frontokon fog zajlani, hanem a hátszínre is érinteni fogja. Emiatt az 1930-as években a legtöbb európai ország megkezdte a hátszínre való fölkészítést egy esetleges háborúra, melynek része volt a légvédelem mellett a polgári légoltalom megszervezése. E folyamat az 1930-as években Magyarországon is megindult és az évtized végére megközelítőleg kialakult a polgári légoltalomnak azon jogi- és szervezeti kerete, amely hatályos volt a második világháború éveiben. E rendszerben kiemelt szerepet játszott az 1935. évi légvédelmi törvény, amely megteremtette a polgári légoltalom fogalmát és amely nemre való tekintet nélkül a 14 és 60 év között kötelezővé tette a légoltalomban való részvételt. Később számos további légvédelmi és légoltalmi intézkedésre sor került, melynek részeként a különböző településeket, a településeken belül pedig a különböző funkciójú épületeket különböző csoportokba sorolták. Az iskolák, mint több száz fő befogadására alkalmas épületek, így köztük a Széchenyi Gimnázium épülete is, II. légoltalmi csoportba került, amely meghatározott kötelezettségekkel is járt: pontosan szabályozták, hogy milyen légoltalmi eszközökkel kell rendelkeznie az épületnek, milyen óvóhellyel. Továbbá az ezekben az épületekben működő intézményeknek pontos légoltalmi tervet is el kellett készíteniük arra az esetre, ha légi veszély fenyegetné a várost.

Előadásomban a Pécsi Királyi Tankerületi Főigazgatóság és a Széchenyi Gimnázium irataira támaszkodva azt kívánom bemutatni, hogy milyen kötelezettségekkel járt mindez és milyen légoltalmi feltételeknek kellett megfelelnie a Pécs Magyar Királyi Állami Gróf Széchenyi Gimnáziumnak a II. légoltalmi csoportba történő besorolásnak köszönhetően. Milyen konkrét légoltalmi intézkedéseket hozott az intézmény, beleértve a légoltalmi óvóhely kialakítását, valamint a légoltalmi tervet? Ezenfelül előadásomban kitérek arra is, hogy milyen módon érintette a légoltalmi kötelezettség az iskola pedagógiai munkáját.

NAGY IMRE GÁBOR főlevéltáros, igazgatóhelyettes (MNL Baranya Megyei Levéltára, Pécs)
Az önkormányzatiság a két világháború közötti Pécssett

A két világháború közötti önkormányzatiságot Pécssett is erőteljesen behatárolták a történelmi események. Az 1918-1921 közötti szerb megszállás alatt a megszállókat kiszolgáló szocialisták 1920. augusztus 29-30-án törvényhatósági választásokat tartottak és átvették a város vezetését. Az 1920-as években az önkormányzati választásokat 1929-ig elhalasztották, a legtöbb adót fizető (virilis) képvisleti tagság 1925-ben újult meg. Az 1929. évi XXX. törvény alapján újjáalakultak a törvényhatósági bizottságok, és új választásokat tartottak. A második zsidótörvény, az 1939. évi IV. törvény cikk kizárta a „zsidó” képviselőket az önkormányzatból. Az előadás azt vizsgálja, hogy a történelem viharai közepette hogyan alakult a város önkormányzati testületének összetétele és hogyan működött az önkormányzat.

PAP DÁVID ZOLTÁN osztályvezető (Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjtemény, Pécs)
"...a Duce erős keze..." – Az olasz fasizmus megítélése a Horthy-korszak pécsi sajtójában

Az előadás célja, hogy a *Dunántúl* (1911-1944) és a *Pécsi Napló* (1892-1944) egyes írásainak elemzése folytán pillanatképeket villantson fel Benito Mussolini és a fasizmus megítéléséről az 1922 és 1939 közötti Pécs tekintetében. Fontos összefüggések rajzolódnak ki mindezt kontrasztba állítva Hitler és a nemzetiszocializmus, valamint a *Budapesti Hírlap* (1883-1939) és a szegedi *Délmagyarország* (1910-) vonatkozó cikkeinek vizsgálatával.

PILKHOFFER MÓNIKA történész (PTE BTK Modernkori Történelmi Tanszék, Pécs)
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet pécsi osztályának működése a két világháború között

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1867-ben alakult meg és 1944-ig működött, osztrák minta alapján tömörítve egy szervezetbe a mérnököket és az építészeket. A 20. század első évtizedében az egyesület vidéki tagjai külön vidéki osztályokat kezdtek szervezni a nagyobb városokban élő műszaki szakemberekből. Annak ellenére, hogy Pécssett már az 1890-es évektől Technikus Társaskör működött, a dualizmus korában nem jött létre a vidéki osztály. Ennek megszervezésére csak meglehetősen későn, 1929-ben került sor. Az előadás során nemcsak arra a kérdésre igyekszünk keresni a választ, hogy mi volt ennek az oka, hanem a pécsi osztály tagságának összetételét (a forrásadottságoknak megfelelő időmetszetekben: 1934, 1937, 1943), és az osztály működésének különböző területeit is vizsgáljuk. Kiemelten foglalkozunk a pécsi osztály megalapításában és vezetésében szerepet játszó helyi műszaki szakemberek motivációinak, kapcsolatainak és szerepének bemutatásával. A helyi sajtó mellett az egyesület saját folyóirata: a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, valamint a két világháború közt kiadott évkönyvek segítségével egyrészt bepillantást kívánunk nyújtani az anyaegyesület és a vidéki osztályok viszonyába, vizsgálva azt is, hogy a vidéki osztályokban folyó munka mennyiben és miben különbözött a budapesti tagtársakétól. Másrészt fontosnak tartjuk a pécsi osztály tevékenységének és eredményeinek a többi vidéki osztály működésével való összehasonlítását.

PUCZ PÉTER független újságíró (Pécs)
SZALÁNCZI KRISZTIÁN történész, független kutató (Pécs)
45 éves a pécsi Lauber Dezső Sportcsarnok

Négy és fél évtizeddel ezelőtt, 1976. november 5-én adták át, illetve avatták fel a baranyai megyeszékhelyen a pécsi városi sportarénát, mai nevén a Lauber Dezső Sportcsarnokot. Jelen előadás első sorban az építkezés nehézségeit és érdekességeit foglalja össze, kitérve az épület átépítésére is, amelyre 1997-ben, a Magyarországon megrendezett női kosárlabda Európa-bajnokság előtt került sor. Ekkor ugyanis a csarnok nyugati oldalán felhúztak egy úgynevezett nyaktagot, ahol egy új bejárat mellett főként irodák, bemelegítő termek és szociális létesítmények kaptak helyet. Ez volt az egyetlen látványosabb, nagyobb „ránctelvarrás” a komplexum történetében.

A pécsi sportélet számára szinte létfontosságú volt az 1976-ban megvalósult beruházás. Hosszas vajúdság után ugyanis az ország akkori legnagyobb befogadóképességű arénája „született meg”, amely küzdőtere méretei alapján is a legtekintélyesebb hazai sportlétesítmények közé tartozott. Ehhez hasonlítható – sporttal összefüggő – ingatlanépítés azóta sem történt Pécsen.

A csarnokra napjainkban már nagyon ráférne egy jelentős – a kivitelezés költségeit tekintve feltehetően milliárdos nagyságrendű – korszerűsítés. Az épület azonban minden hibája ellenére is remekül szolgálja a város csaknem valamennyi teremsportját. Ennél jobb kritikát pedig az egykori építők aligha kaphatnának – ez annak ellenére is kijelenthető, hogy azért akad néhány tervezési hiba, ami most már egészen addig úgy is marad, amíg csak állnak a falak.

RAGADICS TAMÁS szociológus, egyetemi adjunktus (PTE BTK TMI Szociológia Tanszék, Pécs)
BOROS JULIANNA szociológus, egyetemi adjunktus (PTE BTK TKI Közösségi és Szociális Tanulmányok Tanszéke, Pécs)
BUCHER ESZTER szociológus, egyetemi adjunktus (PTE BTK TMI Szociológia Tanszék, Pécs)
Tésény. Változások egy ormánsági kistelepülésen

Tésény – statisztikai mutatók alapján – jelenleg az ország egyik legszegényebb települése. A 19-20. századi változások jelentősen átalakították a falu képét. A települési környezetet jelentő történeti Ormánság mára az ország peremterületévé vált, s szegregációval sújtott válságzónaként jelenik meg a szakirodalomban és az esetleges híradásokban. Tésényre is jellemző a kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzet, a negatív migrációs trendek, illetve a hátrányos helyzetű népesség nagyobb arányú jelenléte.

Néhány éve egy egyházi segítő szervezet munkatársai indítottak felzárkóztató programot a településen, elsősorban az itt élő gyermekes családokat helyezve a fókuszba.

Az előadás célja, hogy a település múltját és jelenét elemezve adalékokat nyújtson az aktuális problémák mélyebb megértéséhez, segítve az itt élő népesség életminőségének javítását célzó intézkedések hatékonyságát. A statisztikai és helytörténeti adatokat helyi családokkal készített interjúk anyaga egészíti ki. Kérdéseink: Milyen okok vezettek a település helyzetének átalakulásához? Mennyiben tekinthető tipikus útnak a falu sorsa a társadalom- és gazdaságszerkezet változásainak tükrében? Milyen trendekre következtethetünk a jelenlegi mutatók, vizsgálatok alapján?

SÁNDOR TIBOR osztályvezető (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjtemény)
Gyűjtemény falak nélkül

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményének bő száz éves fejlődése jól tükrözi a várostörténetről és a könyvtárak helyismereti tevékenységéről alkotott közmegegyezés mindenkori változásait. Ma sincs ez másképp. Érzékeljük a lakóhely, a szűkebb közösségek és a családok történeteinek keresztül feltároló múlt iránti kíváncsiság megerősödésének megannyi jelét és a változatos formákban megerősödő szándékot a lokális értékek feltárására, összegyűjtésére, megőrzésére és népszerűsítésére. Szembesülünk azzal, hogy ezekben a témákban egyre elmosódottabb a határ a szakemberek és a laikus érdeklődők kutatási igényei között, ahogy azzal is, hogy közönségünk döntően az interneten keresztül szeretne hozzájutni a lehető legtöbb forráshoz és ismerethez, és pedig a közgyűjtemények elkülönültségét megszüntető, célirányos keresést biztosító, élményszerűen feltároló és a hozzáférés szabadságát nyújtó digitális felületeken. Az előadás arról ad számot, hogy mit tettünk eddig, hogy eleget tegyünk ezeknek az elvárásoknak.

SCHMELCZER-POHÁNKA ÉVA történész, könyvtárvezető (Pécsi Egyházmegyei Könyvtár)
A megújult Pécsi Egyházmegyei Könyvtár múltja és jelene

Előadásomban egy elfeledett, csaknem 20 évig „Csipkerózsika” álmodó bibliotéka történetét kívánom bemutatni, külön kitérve a 2016 és 2021 közötti újjáéledésének állomásaira.

A Pécsi Egyházmegyei Könyvtár 1968. október 1-jén Cserháti József megyéspüspök (1969–1989) kezdeményezésére alakult meg. Elhatározása szerint össze kell gyűjteni „*az egyházmegye területéről a volt egyházi tulajdonú könyvtárak maradványait, valamint a megszűnt plébániákon talált, ill. elhunyt lelkészek hagyatékából származó könyveket.*” Az 1948-ban államosított Pécsi Püspöki Szemináriumot 1951 augusztusában a Pécsi Egyházmegye kiűrtette. Ekkor annak a duplumokkal együtt közel 33.000 kötetes könyvtári anyagát (tanárok, növendékpapság, Szent Pál Társulat gyűjteményei) ideiglenesen raktárhelyiségében helyezték el. A hajdani szeminárium tanári és diákkönyvtár állomány ekkor kiegészült a megszűnt plébániák könyvtáraival, továbbá az állományhoz csatolták az 1950-ben feloszlott pécsi szerzetesrendek válogatás után visszamaradt köteteit is.

1968-tól a bibliotéka helyszíne a Pécs-Szigeti Külvárosi Plébánia Szent Ferences templom gyóntatója feletti emelet könyvtárhelyiségei lettek, amely az 1990-es évek közepén – az állomány gyarapodása miatt – kiegészült a második emeleti padlásterrel is.

Az épület templomi funkciója, valamint az emeletek fűtetlensége miatt az állomány használhatósága a 2000-es évek elejére nehézkessé vált, és csak 2016-ban, Dr. Udvardy György megyéspüspök hathatós támogatásával, valamint a Magyar Kormány és az Emberi Erőforrások Minisztériuma által az egyházak közösségi célú programjainak és beruházásainak támogatására kiírt, „*Pécs, Janus u. 8. sz. alatti műemlék épület felújítása*” címmel benyújtott pályázata keretében újulhatott meg, és kerülhetett méltó környezetbe.

A Pécsi Egyházmegyei Könyvtár, mint egyházi szakkönyvtár jelenlegi, közel 50.000 dokumentumot tartalmazó állománya a nyomtatott könyvek mellett, periodikákat, a Klimó Könyvtár kódex- és ritkaságyűjteményét, egy kisebb régi könyves gyűjteményt, kéz- és gépirattárt, kottatárt, liturgikus könyvek kollekcióját, valamint az aprónyomtatványgyűjteményen belül imalap- és szentképgyűjteményt is őriz. Állománya mintegy 70%-ban vallástudományi munkákat, kisebb hányadban történettudományi, helytörténeti és egyházmegye-történeti, és egyéb tudományterületről származó köteteket tartalmaz. A könyvtár tudományos kutatóhelyi specifikumát adja, hogy összehangolt

munkát kíván folytatni az egyházmegyei muzeális gyűjteménnyel, ezért a könyvtáron belül egy kutatószobát biztosítunk a művészettörténeti kutatók legmagasabb fokú szaktájékozatásához és kutatásaihoz, külön erre a célra kiemelt segédkönyvtárral.

SIPOS BALÁZS PhD-hallgató (PTE TTK Földtudományok Doktori Iskola)

Az első 15 éves lakásépítési program pécsi eredményei

Az 1960-ban meghirdetett 15 éves lakásépítési terv keretében azt a célt tűzte maga elé a párt és a kormányzat, hogy ezen idő alatt jelentősen csökkenti az országban kialakult lakáshiányt és a meglévő ingatlanállomány zsúfoltságát. Ennek érdekében 1975-ig 1 200 000 lakás felépítésével számoltak, amelynek jelentősebb részét vidéken, kisebb részét a fővárosban kívánták felépíteni állami és magán-erőből. E programot és Pécsre érintő terveit, eredményét és megvalósulását szeretném részletesebben bemutatni előadásomban.

SOMODI IMRE doktorjelölt (PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Doktori Iskola, Pécs)

A pécsi jezsuiták története a „felszabadulástól” a feloszlásig, 1945–1950

A második világháború után ellentmondásos korszak köszöntött be Magyarország történetében. A háború lezárása egyben politikai rendszerváltást is jelentett, ami egy demokratikus kibontakozás lehetőségét hordozta magában. A szovjet fegyverek árnyékában azonban ez a demokrácia kezdetől fogva rendkívül fenyegetett és ellentmondásos volt, s végül beletorkollott egy sztálinista diktatúrába.

Ezek a jelentős történelmi változások nem hagyták érintetlenül a pécsi jezsuitákat sem. Sőt, ekkor sokkal inkább belekerültek a történelem fő sodorvonalába, mint korábban bármikor, hiszen a korszak politikai harcainak egyik legkritikusabb terepe az egyházpolitika volt. A szovjet támogatással hatalomra törő kommunisták az egyházakban, s ezen belül is a szerzetesrendekben látták legfőbb ellenfelüket. Így a pécsi jezsuiták és az általuk vezetett Pius Gimnázium különösen kedvezőtlen helyzetbe került. Az egyházak és az állam egyenlőtlen küzdelmében az egyházak fokozatosan alulmaradtak. 1948-ban államosították az egyházi iskolákat, 1950-ben pedig az állam megvonta a szerzetesrendek működési engedélyét.

Előadásomban azt vizsgálom, hogy e viharos kor történelmi eseményei miként éreztették hatásukat a pécsi jezsuiták, illetve iskolájuk, a Pius Gimnázium történetében. Hogyan élték meg a pécsi jezsuiták azokat a nagy történelmi változásokat, amelyek végül iskolájuk államosításához és rendházuk megszűnéséhez vezettek?

SZÉLPÁL LÍVIA KLÁRA egyetemi adjunktus (PTE BTK AI Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Tanszéke, Pécs)

Pécs, Szeged és Debrecen helye a 19. századi városhálózatban.

Az Erdei–Mendöl vita módszertani újragondolása

Előadásomban Pécs, Szeged és Debrecen helyét, valamint szerepét vizsgálom a 19. századi városhálózatban. A vidéki városhálózat összehasonlító várostörténet-kutatásának módszertani kérdései még mindig sok tekintetben kidolgozatlanok. Timár Lajos *A gazdaság térszerkezete és a városhálózat néhány sajátossága a két világháború közötti Magyarországon* című munkája a magyar településhálózat jellemzőit, valamint a regionális történeti elemzés módszertani problémáit vizsgálja a két világháború között. A sajátos vidéki városi fejlődési utat mutatja be Rúzsás Lajos *A városi fejlődés a XVIII-XIX. századi Dél-Magyarországon* című munkája is. Mindezen kutatások elsősorban a városhálózat gazdasági és társadalmi vonzatait vizsgálják. Bácskai Vera a *Városok Magyarországon az iparosodás előtt* című könyvében írja, hogy a városokat nem önmagukban, hanem egymással való viszonyrendszerükben kell vizsgálni. Mindezen alapok figyelembevételével, az előadásomban egy újabb módszertani perspektívát szeretnék felvázolni a magyar városhálózat tanulmányozásához azáltal, hogy interdiszciplináris keretek között a fővároson kívül három vidéki regionális központ kapcsolataira összpontosítok a kiegyezés utáni időszakban, valamint átgondolom a regionális központ funkciót a kulturális régió kapcsolatai és regionális identitás meghatározása alapján. A kutatásom egyik kiindulópontja az Erdei–Mendöl vita. Mendöl Tibor bírálta Erdei Ferenc egyoldalú szociológiai meghatározását a magyar városokról azzal, hogy földrajzi szempontból közelítette meg a témát.

Előadásom a kultúrtörténeti aspektussal kiegészítve és koncentrálni mutatja be, illetve gondolja át a 19. századi Pécs, Szeged és Debrecen regionális központ szerepét, valamint helyét a városhálózatban. Mindezen célokat a korabeli helyi sajtó, és a három város meghatározó irodalmi és kulturális társaságainak, a *Pécsi Műkedvelők Egylete* (1896) a debreceni *Csokonai Körnek* (1890) és a szegedi *Dugonics Társaság* (1892) kultúraközvetítő és társadalmi kohéziós szerepét vizsgálva célozom elérni. Mindemellett megfigyelhető, hogy a nevezett városok vezetése főként 25-30 család kezében volt, akiket átszötte a családi, hatalmi, gazdasági és szakmai kapcsolatok hálója. Rokonság, informális társadalmi kapcsolatok, házassági stratégiák domináltak a pozíciók és hivatalok betöltésében. Ebbe a „kulturális” és „gazdasági” elit hálózatba „kivülállóként” bekerülni igen nehéz volt. Mindez hatással volt a vidéki városok szerepére a 19. századi városhálózatban, amelyre az előadásomban tervezek kitérni.

SZÍJÁRTÓ ZSOLT egyetemi tanár (PTE BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, Pécs)

A művelődési házak és a kultúrpolitika a 70-80-as években Pécssett.

A Doktor Sándor Kultúrotthonról a Doktor Sándor – Zsolnay Művelődési Házig. Egy esettanulmány

Az előadás a szocializmus korszakának egyik fontos közművelődési intézményrendszerét, a művelődési házakat a lokális kultúrpolitika összefüggésrendszerébe ágyazva vizsgálja, egyetlen művelődési ház átalakulását állítva középpontba. A Doktor Sándor – Zsolnay Művelődési Központ két intézmény – a Doktor Sándor Művelődési Ház és a Zsolnay Művelődési Ház – összevonásából jött létre, 1981. január 27-én. A két közművelődési intézmény története – néhány hasonló vonás ellenére – több évtizeden keresztül ellentétes ívet ír le, amelyből jól rekonstruálhatók az országos kultúrpolitika irányváltásai éppúgy, mint a városi kulturális tér szervezeti átalakulásai is. A hasonlóságok részben az állami kultúrpolitika törvényi kereteiből, részben az intézményeknek helyet adó épületek sorsából adódnak, a különbségek pedig a két művelődési ház szervezeti kultúrájából, a városi intézményhálózatban belüli eltérő helyzetéből fakadnak. Az előadás – egy aktuális kiállítás apropóján – korabeli dokumentumok,

interjúk másodelemzése révén rekonstruálja a művelődési ház átalakulásának egyes szakaszait, s egyúttal rámutat arra, milyen különböző médiumok állnak rendelkezésre ahhoz, hogy bemutatható legyen a város kulturális történetének ezen fontos intézménye.

SZOTÁK ATTILA tisztviselő (Fővárosi Törvényszék, Budapest)

Falusi forradalom – Vajszló, 1956

Hatvanöt év telt el az ötvenhatos események óta. A történelemtudomány egyre szélesebb körben dolgozta fel a történéseket, az októberi események egyes mozzanatai jól rekonstruálhatóak. Ez főként a budapesti eseményekre vonatkozik, a fővároson kívüli események és megtorlások jelentős része még feltárássra vár. Baranyai vonatkozásban a Mecseki Láthatatlanok is sokáig méltatlanul nem kerültek jobban a köztudatba. Ezt a hiányosságot csökkenti a vidéki sortüzek feltárása, illetve a helytörténeti kiadványok.

A vidéki, falusi környezet is megszenvedte a háború utáni, az összeomlás utáni éveket. Ez különösen igaz az Ormánság vidékére. A határsáv közelsége még jobban perifériára taszította a vidéket, a kitelepítések, padlássöprések, a szövetkezetek erőszakos létrehozása sok szenvedést okozott.

Az országos események a legapróbb falvakban is éreztették hatásukat. A nagyobb községekben, mint Vajszlón is a változásokban reménykedő lakosok tiltakozásul, szolidaritásból felvonulásokat tartottak. A vajszlói eseményeket nem árnyékolta be vérontás, áldozatok szerencsére nem követelt. Mégis jelentős következményei voltak. Főként az eseményeken résztvevőknek, akik megítélésem szerint egyszerre voltak hősök és áldozatok. Az eseményeket nagyon jól lehet rekonstruálni, ebben segítségünkre vannak a peres iratok, az irodalmi művek és a lejegyzett visszaemlékezések (Dani Lajos helytörténész kiváló dolgozatban foglalta össze a történéseket).

Kutatásaim során az ismert történések egyes részletei, szereplői is újabb adalékkal szolgálnak. Teljesebbé válik a kép a személyes történetekkel, amelyek között országos jelentőségűre is akadtam.

Tervezett előadásomban a vajszlói események által megihletett irodalmi műveken át még Argentínába is kitekintek. Nekünk helytörténészeknek feladata, hogy az emlékezetben megtartsuk a jelentős eseményeket, igyekezzünk azt mind tágabb körben kutatni és elérhetővé tenni mindenki számára.

VÁMOS ESZTER szaktájékoztató könyvtáros (Eötvös Károly Megyei Könyvtár Helytörténeti Gyűjtemény, Veszprém), doktorvárományos (PTE BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola, Pécs)

A hangosfilm fogadtatása Pécsen

A film olyan új közvetítőeszköz volt, amely a sokszorosítás technikáján valamint a némafilm közös képnnyelvén keresztül széles tömegekhez tudta eljuttatni üzenetét. Mindebben szerepet játszott, hogy a mozgókép megjelenésével nagyjából egy időben robbanásszerűen indult meg a városiasodás: az élet e modern színterein rengeteg, ráadásul gyakran többnyelvű és változatos kultúrájú ember kereste a szórakozás és a művelődés új lehetőségeit. A mozi ideális tér volt ezeknek az igényeknek a kielégítésére. Kezdetben a könnyed szórakoztató, valamint oktatójellege dominált, de fokozatosan kibővült az általános kulturálódás, továbbá a nevelés funkciójával is. A mozi, amely eleinte a vurstlik egyik fő látványossága volt, fokozatosan integrálódott az elitkultúrába. Állandó filmszínházak épültek a városok központjaiba, a filmek történetei pedig már túlmutattak a párperces jeleneteken. Kialakult egy törzsközönség, amely képes volt rendszeres fogyasztásával fenntar-

tani ezeket az intézményeket. Eközben a mozi is visszahatott a nézőire. Az új divat, szórakozási formák és életvitel a vászon közvetítésével jutottak el a korábbinál gyorsabban különböző országokba, és ezzel közvetve vagy közvetlenül befolyásoltak minden társadalmi réteget, korosztályt és nemet.

Jelen előadás azt a néhány átmeneti évet vizsgálja, amikor az első hangosfilmek már megjelentek Pécs városában, de a némafilmek még keresettebbek voltak a közönség körében. Az előadás az alábbi kérdéseket járja körbe: Hol és hogyan vetítették az első hangosfilmeket a városban? Milyen hangos filmekkel találkoztak először a pécsi nézők? Hogyan fogadták az új találmányt a helyiek?

VÁRDAI LEVENTE muzeológus (Janus Pannonius Múzeum Új- és Legújabbkori Gyűjteményi Osztály, Pécs)

Baranyavármegye első leventeversenye. Előzmények és megvalósítás

Az 1921-1945 közötti években a magyar társadalom hétköznapijaiba beépülve működött a leventeintézmény. Fennállásának első éveiben már több ezer leventeegyesület jött létre, mígnem minden településen így az egész országban kiépült a szervezet. Heti szintű foglalkozások, zászlóavatások, nemzeti ünnepek, nyári táborok és különböző sportágakhoz kötődő versenyek keretezték az iskolán kívüli ifjúság életét. Az intézmény már 1926-tól szorgalmazta az ún. leventemúzeumok létrehozását tárgyak és emlékek megőrzésére. E törekvés ellenére napjainkra kevés dokumentum maradt fenn a Horthy-korszak ifjúságnevelő szervezetéről és kiemelt eseményeiről.

Különleges módon a Janus Pannonius Múzeum Új- és Legújabbkori Gyűjteményi Osztály gyűjteménye sokrétűen (írott, képi formátumban egyaránt) tárja elénk Baranyavármegye első leventeversenyének történéseit, melyet 1926. szeptember 5-én, tehát 95 éve rendeztek meg Pécsen. Ráadásul a képet kiegészítik a helyi- és leventesajtó tudósításai is. A szerb megszállást követő időszak egyik kiemelt eseményeként is értelmezhető ez a rendezvény, mely a lakosság érdeklődését is felkeltette.

Az előadás első felében a múzeumi forrásbázisra építve a leventeintézmény regionális szintű kiépülésének történeti kérdéseire nyújtok adalékokat. Majd az első vármegyei leventeverseny történetét tárom fel.

VÖRÖS ATTILA független helyismereti kutató (Pécs)

PARK 100 – A pécsi Park mozi története 1921-2021

Idén ünnepli fennállásának 100 évfordulóját a pécsi Park mozi. Az épület még áll, a filmtekercek már nem forognak. A borús centenárium ellenére a múlt felettébb színes.

Pécs mozitörténete a kezdeti vándor, illetve sátmozik és kávéházi vetítések után az 1912-ben megépült Apolló filmszínházzal lépett a modern korba. Az Apollót építtető és üzemeltető cég monopol helyzetet szerzett Pécsen, amiért cserébe még egy filmszínház építését vállalta. Pécs második mozija az első világháború és az utána következő anyagihiány miatt, a szerb megszállás idején 1921-ben épült meg.

A 680 férőhelyes mozi két évvel később 1100 fős szabadtéri vetítőhellyel bővült. A fejlődés a második világháborúig töretlen, hangosítják a termet és a szabadtéri vetítőhelyet is, valamint új bejáratot kap a Felsőmalom utcai oldal. A második világháború után 1948-ban államosítják a Park mozit is. Egy ideig dokumentumfilmszínházként üzemel. Ezen rövid időben Fáklya filmszínház nevet veszi fel. A

rendszerváltás után önkormányzati tulajdonába kerültek a pécsi mozik, amit egy cég üzemeltetett. A multiplex pécsi megjelenésével 1999 végén befejeződött a filmvetítés a Park moziban.

A zárást követően egy ideig a Pannon Filharmonikusok használták az épületet, de 2010 óta üresen, kihasználatlanul várja a sorsa jobbra fordulását.

Haraszi Pál vajszlói festőművész kiállítása

Köszöntőt mond

MISZLER TAMÁS, a Csorba Győző Könyvtár igazgatója
HORVÁTH ISTVÁN, Vajszló Nagyközség polgármestere

A kiállítást megnyitja

NAGY ANDRÁS esztéta, a Janus Pannonius Múzeum Képző- és Iparművészeti Osztály vezetője

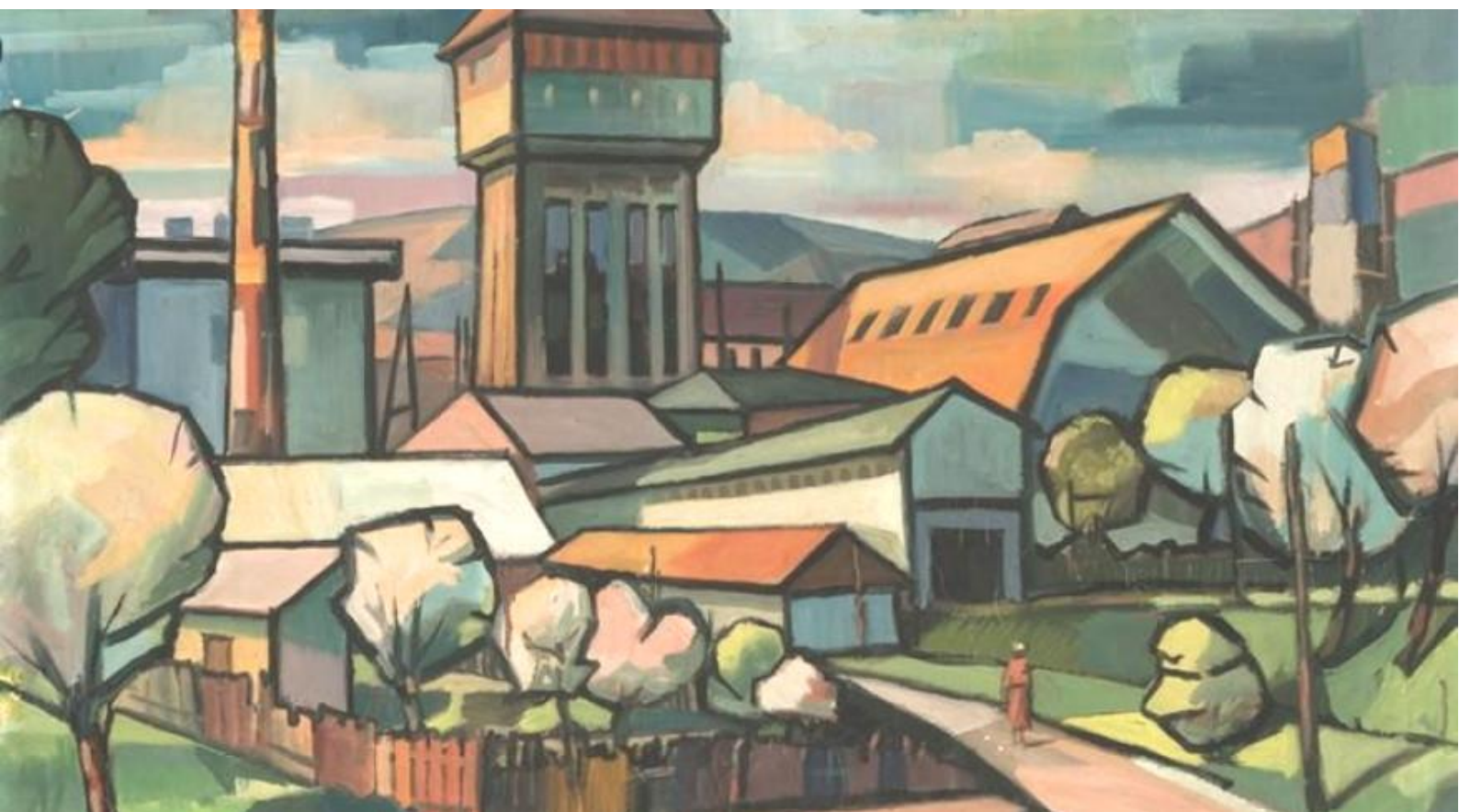
Pécs, a Tudásközpont földszinti fogadótere
2021. november 25. (csütörtök) 15.30

HARASZTI PÁL festőművész 1913-ban született Vajszlón. Felsőbb tanulmányait a Magyar Királyi Iparművészeti Főiskola díszítő-festő tagozatán végezte, és emellett Aba Novák Vilmos és Barcsay Jenő magántanítványaként tanult. Oktatói és művészi pályáját Kalocsán, Miskolcon, majd Székelyudvarhelyen kezdte, innen tért vissza szülővárosába, majd került Szigetvárra és Pécsre.

Az egykorú kritika szerint művészetében sikeresen ötvözte a naturalizmus, a szocialista realizmus és más modern áramlatok stílusjegyeit: *„A realizmusból is megtartja azt, ami fontos, legfőként a témát, s az új áramlatokból, a modern irányzatokból is átveszi azokat a jegyeket, amelyek előremutatnak, amelyek megtermékenyítőleg hatottak egész képzőművészetünkre, irodalmunkra”* – írta az egykorú sajtó.

Munkáival több egyéni és csoportos kiállításon találkozhatott a közönség hazánkban és Nyugat-Európa több nagyvárosában. Nemcsak művészként hagyott hátra rendkívül értékes és változatos életművet, hanem tanárként is maradandót alkotott, festők és műélvezők nemzedékei kerültek ki a keze alól. Haraszi Pál 1987-ben hunyt el Pécsen, olajfestményei nagy részét szülővárosára hagyta.

A művész Vajszlón őrzött alkotásaiból nyílt kiállítás 2021. december 17-ig tekinthető meg.

Illusztrációk

Címlap

A tatarozás alatt álló Gázi Kászim dzsámi 1958-ban

Forrás: fortepan.hu (8620)

10. oldal

A Magyar Királyi Zrínyi Miklós Reáliskolai Nevelőintézet és a jezsuita Pius Gimnázium és Internátus épülete egy 1937-ben készült légifelvételen

Forrás: fortepan.hu / dr. Varga Csaba (150739)

20. oldal

Kilátás a Magasház tetejéről a Siklósi külváros felé, 1975-ben

Forrás: fortepan.hu / Kádas Tibor (84867)

25. oldal

Haraszi Pál *István akna 1961* című festménye (részlet)

Forrás: jpm.hu

Időpont

2021. november 25-26. (csütörtök – péntek)

Helyszín

Pécs, a Tudásközpont földszinti konferenciaterme
(Universitas utca 2/a)

Élő közvetítés

www.csgyk.hu • www.facebook.com/baralib

További információ

www.csgyk.hu

72/501-690 / 28055 • baranyaihelyismeret@gmail.com

A rendezvényre a belépés díjtalan.

A szervezők a programváltoztatás jogát fenntartják

A rendezvényen kép- és hangfelvétel készül.

Szervezők

Csorba Győző Könyvtár • Pécs Története Alapítvány • MTA Pécsi Területi Bizottság

PÉCS
TÖRTÉNETE
ALAPÍTVÁNY

